

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2004-2005

26 OCTOBRE 2004

Proposition de loi visant à abroger l'article 76 et à modifier l'article 78 de la loi du 10 avril 2003 réglant la suppression des juridictions militaires en temps de paix ainsi que leur maintien en temps de guerre

(Déposée par M. Wim Verreycken et consorts)

DÉVELOPPEMENTS

Le 1er janvier 2004, le conseil de guerre et la cour militaire ont cessé d'exister. En temps de paix, tout militaire sera dorénavant jugé par un tribunal de droit commun, quelle que soit la nature de l'infraction commise. On n'a plus estimé souhaitable de faire juger les militaires par d'autres juridictions que celles compétentes pour les civils.

La loi du 10 avril 2003 prévoit toutefois qu'en temps de guerre, des tribunaux militaires et une cour militaire sont institués. Durant cette période, les tribunaux militaires ont notamment pour compétence, en vertu de la loi, de connaître des infractions visées au livre II, titre Ier, chapitre II, du Code pénal. De ce fait, les civils qui commettent des crimes et des délits contre la sûreté extérieure de l'État en temps de guerre seront également traduits devant une juridiction militaire.

L'exception ainsi instituée annihile le raisonnement de bon sens selon lequel les tribunaux de droit commun sont désormais compétents, en temps de paix, pour juger les infractions commises par les civils et par les militaires. En temps de guerre, les crimes et délits contre la sûreté extérieure de l'État, commis par des civils, relèvent subitement des juridictions militai-

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2004-2005

26 OKTOBER 2004

Wetsvoorstel tot opheffing van artikel 76 en tot wijziging van artikel 78 van de wet van 10 april 2003 tot regeling van de afschaffing van militaire rechtscolleges in vreedstijd alsmede van het behoud ervan in oorlogstijd

(Ingediend door de heer Wim Verreycken c.s.)

TOELICHTING

Op 1 januari 2004 hielden de krijgsraad en het militair gerechtshof op te bestaan. In vreedstijd wordt elke militair voortaan, ongeacht de aard van het misdrijf, berecht door een rechtbank van gemeen recht. Het werd niet langer wenselijk geacht militairen te laten berechten door andere rechtscolleges dan die bevoegd voor burgers.

De wet van 10 april 2003 voorziet in oorlogstijd echter in de oprichting van militaire rechtbanken en een militair hof. In die periode krijgen de militaire rechtbanken krachtens de wet onder andere de bevoegdheid kennis te nemen van de misdrijven bedoeld in boek II, titel I, hoofdstuk II, van het Strafwetboek. Dat maakt dat burgers die misdaden en wanbedrijven tegen de uitwendige veiligheid van de staat begaan in oorlogstijd eveneens door een militair rechtscollege worden berecht.

De gezonde redenering dat rechtbanken van gemeen recht voortaan in vreedstijd bevoegd zijn om misdrijven van zowel burgers als militairen te berechten, wordt met die uitzondering tenietgedaan. In oorlogstijd vallen de misdaden en wanbedrijven tegen de uitwendige veiligheid van de staat, gepleegd door burgers, plotseling onder de bevoegdheid van de mili-

res, comme si les civils étaient soumis aux lois pénales militaires de la même manière que les militaires et comme si, aussitôt fixé le temps de guerre, leurs pensées, leurs sentiments et leurs actes pouvaient tout aussi subitement être mis sur le même plan que ceux d'un militaire professionnel. Logiquement parlant, un tribunal de droit commun devrait être la seule instance habilitée à juger les justiciables non militaires.

On peut souligner à cet égard que l'histoire a déjà montré comment de tels «tribunaux d'exception» peuvent se solder par des procès très inéquitables à l'encontre des civils, et même par de nombreuses exécutions. Lorsqu'elles jugent des civils, les juridictions militaires ont en effet beaucoup de mal à se départir de leur logique militaire et de l'interprétation militaire des lois pénales, avec la conséquence que les crimes et délits commis par des civils pourront être appréhendés d'une tout autre manière, surtout eu égard à la constellation sociale.

Comme il est fondamentalement injuste de faire juger certains crimes et délits commis par des civils par un tribunal militaire en temps de guerre et par un tribunal de droit commun en temps de paix, il y a lieu d'abroger l'article 76 de la loi du 10 avril 2003. Pour éviter que des civils ne soient encore jugés par des tribunaux militaires en vertu de lois pénales spéciales, l'article 78 est également adapté. De cette manière, seuls les militaires seront désormais encore traduits devant des tribunaux militaires en temps de guerre. Les civils seront, eux, toujours traduits devant des tribunaux de droit commun, que ce soit en temps de guerre ou en temps de paix.

*
* *

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Art. 2

L'article 76 de la loi du 10 avril 2003 réglant la suppression des juridictions militaires en temps de

taire rechtbanken, alsof burgers net als militairen onderworpen zijn aan militaire strafwetten en alsof, bij het vaststellen van de oorlogstijd, hun denken, voelen en handelen even plots op dezelfde lijn kunnen worden geplaatst als bij een beroepsmilitair. Een rechtbank van gemeen recht zou — logischerwijs — de enige instantie mogen zijn om niet-militaire justitiabelen te berechten.

In dat verband kan erop gewezen worden dat de geschiedenis reeds heeft bewezen dat dergelijke «uitzonderingsrechtbanken» kunnen leiden tot zeer onrechtvaardige processen tegen burgers, en zelfs tot talrijke executies. De militaire rechtscolleges kunnen bij de berechting van burgers immers zeer moeilijk hun militaire logica en militaire interpretatie van de strafwetten naast zich neerleggen, waardoor misdaden en wanbedrijven gepleegd door burgers, totaal anders kunnen worden begrepen, zeker gezien de maatschappelijke constellatie.

Aangezien het in wezen onterecht is om bepaalde misdaden en wanbedrijven, gepleegd door burgers, in tijden van oorlog voor een militaire rechtbank te brengen en in vreedstijd voor de gemene rechtbanken, is het passend om artikel 76 van de wet van 10 april 2003 te schrappen. Om te vermijden dat burgers via bijzondere strafwetten toch nog door de militaire rechtbanken kunnen worden berecht, wordt artikel 78 eveneens aangepast. Zodoende worden in oorlogstijd voortaan enkel nog militairen berecht door de militaire rechtbanken. Aldus worden burgers, ongeacht of het tijden van oorlog of van vrede zijn, altijd door rechtbanken van gemeen recht berecht.

Wim VERREYCKEN.
Anke VAN DERMEERSCH.
Jurgen CEDER.

*
* *

WETSVORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 76 van de wet van 10 april 2003 tot regeling van de afschaffing van militaire rechtscolleges in vre-

paix ainsi que leur maintien en temps de guerre est abrogé.

Art. 3

À l'article 78 de la même loi, les mots «des infractions relevant» sont remplacés par les mots «des infractions commises par les personnes visées aux articles 73 et 74 et qui relèvent».

14 octobre 2004.

destijd alsmede van het behoud ervan in oorlogstijd, wordt opgeheven.

Art. 3

In artikel 78 van dezelfde wet worden de woorden «de misdrijven» vervangen door de woorden «de door de in de artikelen 73 en 74 bedoelde personen gepleegde misdrijven».

14 oktober 2004.

Wim VERREYCKEN.
Anke VAN DERMEERSCH.
Jurgen CEDER.